

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Radomska-Stęplewska

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2023 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa S. (...)w G.

przeciwko H. K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną

od wyroku Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej

z dnia 20 września 2021 r.

sygn. akt I C 354/21

1. oddala apelację;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Małgorzata Radomska - Stęplewska

UZASADNIENIE

Pełnomocnik powoda S. (...)w G. wniósł pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym o zasądzenie od pozwanej H. K. kwoty 8.202,04 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, tj. od dnia 07 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty.

Postanowieniem z dnia 01 października 2020 r. Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie umorzył postępowanie w sprawie.

W dniu 16 listopada 2020 r. pełnomocnik powoda ponownie wniósł pozew przeciwko H. K., domagając się zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kwoty 8.444,60 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, tj. od dnia 16 listopada 2020 r. do dnia zapłaty.

Na kwotę dochodzoną pozvem składały się: kwota 7.749,12 zł tytułem niespłaconego kapitału pożyczki, kwota 695,48 zł tytułem skapitalizowanych odsetek karnych, naliczonych do dnia wniesienia pozwu i zwykłych, naliczonych zgodnie z treścią umowy.

Nakazem zapłaty z dnia 22 marca 2021 r., wydanym w sprawie I Nc 1632/20, Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej uwzględnił w całości żądanie powoda.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pełnomocnik pozwanej wniósł o oddalenie powództwa. Pełnomocnik pozwanej zakwestionował „odpowiedzialność pozwanego co do zasady i co do wysokości”.

Wyrokiem z dnia 20 września 2021 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I C 354/21, Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej:

1. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 8.444,60 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 16 listopada 2020 r. do dnia zapłaty,
2. kosztami procesu obciążył pozwaną i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.317 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono naruszenie:

1. art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 2, 8 i 9 ustawy z 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1450), w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim, oraz art. 6 k.c. poprzez nierozważenie zarzutów pozwanej w zakresie nieważności umowy z uwagi na brak ważności umowy ubezpieczenia i brak wykazania przez powoda uprawnień i umocowania swoich pracowników podpisujących dokumenty ubezpieczeniowe w imieniu zakładu ubezpieczeń, co miało wpływ na ważność umowy w całości.

Wobec tego zarzucono brak ustaleń faktycznych co do braku kwalifikacji i umocowania pracowników pełnomocnika powoda do działania w imieniu zakładu ubezpieczeń udzielającego ochrony ubezpieczeniowej w zakresie umowy pożyczki.

2. art. 5 pkt 7 i 12, art. 25 ust. 1 pkt 1, art. 54 ust. 1 i 2, art. 30 ust. 1 pkt 6 i 7 i art. 47 w zw. z art. 3 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. art. 78a ustawy – Prawo bankowe, art. 353¹ i art. 353² w zw. z art. 720 k.c., art. 385¹ i art. 385² k.c., art. 395 i art. 481 § 1 i 2 w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. z uwagi na bezzasadne przyjęcie, że umowa pożyczki jest zgodna z przepisami prawa w zakresie oprocentowania i powód udowodnił roszczenie co do wysokości, podczas gdy:

a) powód sprzecznie z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim naliczał w umowie pożyczki odsetki umowne od kredytowanych kosztów (ust. 5 umowy pożyczki, z którego wynika, że w skład pożyczki wchodzi prowizja),

b) umowa pożyczki w zakresie naliczania odsetek od kosztów zawierała postanowienia abuzywne,

c) umowa pożyczki pozbawiona jest odsetek w całości, a powód nie wykazał wysokości roszczenia, gdyż nie wiadomo jakie jest zmienne oprocentowanie pożyczki od kapitału (bez kredytowanych kosztów) i jak należałoby wobec tego zaliczać wpłaty na poczet spłaty umowy,

d) powód nieskutecznie wypowiedział umowę pożyczki, bo na moment wezwań i wypowiedzenia nie było zadłużenia i nie dochowano procedury wypowiedzenia.

W konsekwencji Sąd I instancji błędnie nie ustalił, od jakiej kwoty powód naliczył odsetki w umowie pożyczki i jakie były składowe tej kwoty.

3. art. 245 oraz 253 k.p.c. w zw. z art. 95 ust. 1 i 1a ustawy Prawo bankowe oraz art. 69 i art. 78a ustawy Prawo bankowe poprzez ich błędne niezastosowanie w sytuacji, gdy pozwana kwestionowała wiarygodność prywatnych dokumentów (w szczególności wezwania do zapłaty oraz wyciągu z ksiąg bankowych) przedstawionych przez powoda i gdy dokumenty te mają charakter dokumentów prywatnych.

W konsekwencji doszło do błędnego ustalenia istnienia i wysokości zobowiązań pozwanej wobec powoda na moment wezwania i wypowiedzenia oraz aktualnej wysokości zobowiązania, a następnie bezzasadnego zasądzenia roszczenia, gdy powód nie udowodnił go do wysokości.

4. art. 720 k.c., art. 75 ust. 1 i 2, art. 75c ust. 1 i 2 i art. 78a ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 6 k.c. z uwagi na zasądzenie na rzecz powoda wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki na skutek jej wypowiedzenia w sytuacji, gdy nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy pożyczki oraz gdy powód nie udowodnił roszczenia co do wysokości.

W konsekwencji Sąd I instancji błędnie nie ustalił treści umowy pożyczki w zakresie zarachowania wpłat na poczet spłaty pożyczki i warunków wypowiedzenia umowy.

W związku z powyższym apelujący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego orzeczenia w pkt 1. poprzez oddalenie powództwa oraz w pkt 2. poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania wedle norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty,
2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania wedle norm przepisanych za instancję odwoławczą wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W **odpowiedzi na apelację** powód wniósł o jej oddalenie z uwagi na całkowitą bezzasadność w świetle przepisów prawa i ustalonego stanu faktycznego oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja pozwanej była bezzasadna.

Sąd Okręgowy jako ponownie rozpoznający sprawę w granicach zaskarżenia, na podstawie art. 382 k.p.c. w pełni podzielił dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w aktach, poczynione na tej podstawie ustalenia faktyczne, uznając je za własne, jak i wyrażoną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ocenę prawną, przyjmując tym samym, że zarzucane apelacją uchybienia są nieuzasadnione.

Odnosząc się do zarzutu w zakresie nieważności umowy z uwagi na brak ważności umowy ubezpieczenia i brak wykazania przez powoda uprawnień i umocowania swoich pracowników podpisujących dokumenty ubezpieczeniowe w imieniu zakładu ubezpieczeń, wskazać należy, iż w świetle poczynionych przez Sąd Rejonowy rozważań są one niezasadne.

Podkreślić należy, że pozwana dobrowolnie przystąpiła do grupowego ubezpieczenia i złożyła w tym zakresie stosowne oświadczenia. Potwierdziła tym samym, że akceptuje treść Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, z którymi się zapoznała oraz że zostały jej dostarczone informacje dotyczące ubezpieczenia w formie Karty Produktu. Nie budzi również wątpliwości Sądu Okręgowego, że powód posiada umocowanie do występowania w roli agenta ubezpieczeniowego (pośrednika) dla własnych placówek partnerskich, co wynika choćby z informacji zawartych na ogólnodostępnej stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego. Istotnym pozostaje zresztą, że na te okoliczności powód powoływał się już w toku niniejszego postępowania, choćby w piśmie procesowym z dnia 10 sierpnia 2021 r., a mimo to pozwana się do nich nie odnosiła. Nadto powód jest podmiotem wpisanym do Rejestru Pośredników Ubezpieczeniowych, a zatem uprawniony był on do zawarcia umowy ubezpieczenia. Tymczasem skarżąca nie naprowadziła jakichkolwiek dowodów celem wykazania, że zawarcie umowy ubezpieczenia wykraczało poza zakres umocowania pełnomocników strony powodowej.

Zwrócić w tym miejscu należy uwagę, że zgodnie z treścią art. 97 k.c., osobę czynną w lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonym do obsługi publiczności poczytuje się w razie wątpliwości za umocowaną do dokonywania

czynności prawnych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa. Osoba prawna, która co do zasady działa przez swoje organy (art. 38 k.c.), może udzielić formalnego, ale również w sposób dorozumiany pełnomocnictwa swojemu pracownikowi do zawierania umów (składania oświadczeń woli). Przepis art. 97 k.c. przewiduje takie właśnie dorozumiane pełnomocnictwo nie umowne, lecz ustawowe. Powyższy przepis odnosi się do wszystkich osób, które mają faktyczną możliwość dokonywania czynności prawnych w obiektach przedsiębiorstwa i ma zastosowanie zawsze, gdy przedsiębiorstwo nie poinformowało w sposób wyraźny swoich klientów o tym, że konkretne osoby czynne w jego lokalu nie są umocowane do zawierania umów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 12 maja 2020 r., I AGa 17/20).

W realiach sprawy kwestionowana przez pozwaną umowa ubezpieczenia została zawarta w oddziale powoda, a w imieniu placówki występował właściwie umocowany do tego pracownik. Pozwana nie wykazała, by było inaczej, a to właśnie na niej, jako stronie powołującej się na tę okoliczność, spoczywał obowiązek dowodowy w powyższym zakresie (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.). Apelująca temu obowiązkowi nie sprostała, a jej twierdzenia uznać należało za pozbawione merytorycznych podstaw.

W zakresie podnoszonej w apelacji kwestii niewykazania co do wysokości dochodzonego pozwem roszczenia, to również i ten zarzut nie znalazł potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, a stanowisko Sądu Rejonowego należało uznać za słuszne. Przede wszystkim zauważenia wymaga, że wbrew ocenie skarżącej, odsetki umowne naliczane były od wypłaconej kwoty pożyczki. Nadto rozliczenie zaciągniętego zobowiązania – szczegółowe i wyczerpujące – powód przedstawił już w piśmie procesowym z dnia 10 sierpnia 2021 r. i stanowisko w tym zakresie nie zostało przez pozwaną w żadnej mierze podważone. Sąd Okręgowy podziela pogląd, że w art. 5 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim zdefiniowano stopę oprocentowania kredytu jako stałe lub zmienne oprocentowanie stosowane do wypłaconej kwoty na podstawie umowy o kredyt w stosunku rocznym, w związku z czym umowa może przewidywać, że również kwota przeznaczona na pokrycie opłat czy prowizji będzie oprocentowana. Tym samym wypłata może być dokonana w celu pokrycia zobowiązań konsumenta, w tym kosztów związanych z udzieleniem pożyczki. Już choćby na tle przepisów art. 69 ust. 2 pkt 2 Prawa bankowego ugruntowany jest pogląd, że odsetki nalicza się od całości kapitału kredytu, niezależnie od formy jego udostępnienia na rzecz pożyczkobiorcy. Należy również dostrzec, że w pierwszej kolejności wypłacono pozwanej kwotę kapitału, a dopiero później pobrano należną powodowi prowizję. Wynika to z przedłożonego do sprawy zestawienia operacji z dnia 21 października 2016 r.

Jednocześnie z pełną stanowczością należało uznać, że w sprawie zaistniały podstawy do tego, by pozwanej wypowiedzieć umowę pożyczki. Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że wobec zaprzestania przez pozwaną terminowej spłaty zobowiązania i powstania zaległości, powód miał prawo wypowiedzieć umowę pożyczki, zachowując 30-dniowy okres wypowiedzenia (§ 26 ust. 2 Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek konsumenckich spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej). Na gruncie rozpoznawanej sprawy pismem z dnia 31 stycznia 2020 r. powód wezwał pozwaną do spłaty zadłużenia, następnie to żądanie ponowił pismem z dnia 06 marca 2020 r. i dopiero pismem z dnia 26 maja 2020 r. doszło do wypowiedzenia zawartej przez strony umowy. Powódka odebrała je dnia 01 czerwca 2020 r., w związku z tym należność stała się wymagalna z dniem 02 lipca 2020 r. W apelacji nie naprowadzono jakichkolwiek dowodów, które powyższym ustaleniom by zaprzeczały. Nie budzi wątpliwości, że w spłacie zobowiązania powstała zwłoka, a powód podjął stosowne działania celem wyegzekwowania należności i dopiero w sytuacji, gdy te okazały się nieskuteczne, zdecydował się wypowiedzieć łączący strony stosunek. W powyższym zakresie nie sposób dopatrzeć się uchybień, które skutkowałyby uznaniem, iż umowa nadal pozostaje w mocy, a dochodzona pozwem należność nie jest wymagalna.

Odnosząc się do podnoszonej w apelacji abuzywności klauzul umownych, to i one nie zasługiwały na uwzględnienie. Podkreślić należy, że umowa łącząca strony, wbrew zarzutom pozwanej, nie zawiera klauzul abuzywnych, a Sąd Rejonowy do tej kwestii odniósł się obszernie i wyczerpująco. Z uzasadnienia skarżonego wyroku wynika jednoznacznie, że Sąd I instancji zajmował się zarówno kwestią oceny zapisów przedmiotowej umowy pod kątem klauzul niedozwolonych, jak i badał czy wysokość kosztów udzielonej pożyczki nie jest nadmierna – jak zarzuca pozwana w apelacji. Przedmiotowa umowa została zawarta już po dacie wejścia w życie przepisów nowelizujących ustawę o kredycie konsumenckim, które wprowadziły maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

której zapisy niniejszej umowy – wbrew ocenie skarżącej – nie przekraczały. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie ma też potrzeby, aby dodatkowemu badaniu poddawać, czy przewidziana w umowie wysokość kosztów pozaodsetkowych odpowiada dobrym obyczajom, skoro mieszczą się one w limicie ustawowym. Podkreślenia przy tym wymaga, że dla stwierdzenia niezgodności danego postanowienia umownego z art. 385¹ § 1 k.c. konieczne jest łączne wykazanie, że postanowienie narusza dobre obyczaje i interesy konsumenta i to w sposób rażący. Tego rodzaju naruszeń skarżąca nie wykazała. Nie można również zapominać, że oceny zgodności treści danego postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę treść umowy, okoliczności jej zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową, której elementem jest kontrolowana klauzula. Nie sposób przy tym nie zauważyć, że pozwana podpisała umowę o określonej treści, w ramach której powód wyraźnie określił, jakie elementy składają się na treść umowy i z jakimi kosztami wiązać się będzie udzielenie pożyczki. Własnoręczny podpis pozwanej pod umową świadczy o jej przeczytaniu, zrozumieniu i wyrażeniu zgody na określone w jej treści warunki. Znamionym pozostaje, iż nie jest to pierwsze zobowiązanie pozwanej zaciągnięte u powoda. Kwestionowanie na obecnym etapie zapisów umowy należy ocenić jako taktykę procesową pozwanej zmierzającą do uniknięcia obowiązku zapłaty powodowi sumy, o zwrot której wystąpił na drogę sądową, co w świetle powyższego należało uznać za nieuprawnione.

Zgodnie z art. 36a 1 u.k.k., w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia spornej umowy, maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oblicza się według wzoru: $MPKK = (K \times 25\%) + (K \times n/R \times 30\%)$, w którym poszczególne symbole oznaczają: MPKK – maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu, K – całkowitą kwotę kredytu, n – okres spłaty wyrażony w dniach, R – liczbę dni w roku. Według ust. 2., pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu, natomiast w świetle ust. 3, pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu obliczone w sposób określony w ust. 1 lub całkowitą kwotę kredytu.

Z ust. 2 wymienionego przepisu wynika, że pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu. Dotyczy to m.in. sumy prowizji w kwocie 1.600 zł, kosztów ubezpieczenia w T. (...) w wysokości 1.332,81 zł, którego wykup jest wprawdzie dobrowolny, ale którego charakter mieści się ewidentnie w pozaodsetkowych kosztach kredytu, jak również opłaty za wypłatę pożyczki przelewem w kwocie 5,72 zł oraz opłaty za przelew składki ubezpieczeniowej – 3,87 zł. Łącznie pozaodsetkowe koszty kredytu wynoszą 2.942,40 zł. Pozwana zaciągnęła pożyczkę w kwocie 10.000 zł (ostatecznie udostępnioną w kwocie 7.057,60 zł), zatem maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu nie przekracza kwoty kredytu i jest zgodna z art. 36a ust. 2 u.k.k. Do kosztów kredytu nie należy oprocentowanie pożyczki w wysokości 6% w skali roku, co do którego strony umówiły się w pkt 7 umowy. Wysokość odsetek umownych nie przekraczała wysokości odsetek maksymalnych, o których mowa w art. 359 § 2⁽¹⁾ k.c. Nie ulega więc wątpliwości, iż umowa pożyczki stanowiła czynność prawną, na podstawie której powód miał prawo naliczyć odsetki umowne. Zasady ich naliczania zostały określone w pkt 7 umowy pożyczki, natomiast ich szacunkową wartość ustalono na 3.294,07 zł (pkt 18 umowy). Pożyczka została oprocentowana według zmiennej stopy oprocentowania, a oprocentowanie to mieści się w ramach maksymalnej wysokości odsetek w skali roku określonych w Kodeksie cywilnym.

Biorąc to wszystko pod uwagę, powództwo należało uwzględnić w całości, ponieważ nie ma podstaw do uznania postanowień umowy za abuzywne. Klauzule umowne w zakresie pozaodsetkowych kosztów kredytu są zgodne ze wskazaniem art. 36a ust. 1 u.k.k., zaś postanowienia umowy co do oprocentowania pożyczki są dozwolone w ramach swobody umów zagwarantowanej w art. 353¹ k.c. i nie przekraczają maksymalnej wysokości odsetek w skali roku przewidzianej w art. 359 § 2¹ k.c. W realiach sprawy nie było też podstaw do zastosowania sankcji kredytu darmowego, bowiem pozwana nie przedłożyła nawet oświadczenia określonego w art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 u.k.k.

Niewątpliwie pozwana nie zwróciła w terminie kapitału pożyczki, który otrzymała i w dalszym ciągu z niego korzystała. Powód miał więc prawo postawić w stan natychmiastowej wymagalności wszystkie koszty związane z podpisaniem umowy pożyczki.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako niezasadną, o czym orzekł w pkt 1. wyroku.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono jak w pkt 2. wyroku na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265). Na zasądzoną od pozwanej na rzecz powoda kwotę złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika strony powodowej w stawce minimalnej, określonej na podstawie powołanych wyżej przepisów.

sędzia Małgorzata Radomska-Stęplewska